ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ SIR GORDON SLYNN ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΧΘΗΚΑΝ ΣΤΙΣ 7 ΜΑΪΟΥ 1981 [1]

Κύριε πρόεδρε,
κύριοι δικαστές,

Ὁ προσφεύγων στήν παρούσα ὑπόθεση εἶναι ὑπάλληλος τῆς Ἐπιτροπῆς, ὁ ὁποῖος τραυματίσθηκε στήν κεφαλή σέ ἐποχή κατά τήν ὁποία ἦταν ἀσφαλισμένος κατά τῶν κινδύνων ἀτυχήματος, σύμφωνα μέ τόν κανονισμό περί τῆς ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως τῶν ὑπαλλήλων. Μέ τήν προσφυγή του αὐτή ζητᾶ ἀπό τό Δικαστήριο νά ἀκυρώσει τήν ἀνακοίνωση τῆς 30ῆς Μαΐου 1980, μέ τήν ὁποία ἡ Ἐπιτροπή ἐπιβεβαίωσε προγενέστερη ἀπόφασή της, ληφθείσα κατόπιν γνωματεύσεως τῆς ὑγειονομικῆς ἐπιτροπῆς περί καθορισμοῦ τῆς μόνιμης μερικῆς ἀναπηρίας του σέ 3 % καί τοῦ χρόνου κατά τόν ὁποῖο ἡ κατάσταση τῆς ὑγείας του κατέστη χρονία, σέ ἡμερομηνία μεταγενέστερη κατά δύο ἔτη ἀπό τό ἀτύχημα. Ζητᾶ ἀπό τό Δικαστήριο νά ἀποφανθεῖ ὅτι ἡ μόνιμη μερική ἀναπηρία του, πρέπει νά καθορισθεῖ σέ 15 %, καί ἀπαιτεῖ τόκους ἐπί τοῦ ποσοῦ πού τοῦ ὀφείλεται ὡς ἀποζημίωση ἀπό τήν ἡμερομηνία τοῦ ἀτυχήματος καί ἀναπροσαρμογή τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ πού νά ἀντισταθμίζει τήν ὑποτίμηση τοῦ νομίσματος.

Τά σημαντικότερα περιστατικά ἔχουν ὡς ἑξῆς:

Ὁ Giorgio Morbelli ἦταν ὑπάλληλος τῆς Ἐπιτροπῆς ἀπό τήν 4η Σεπτεμβρίου 1975. Κατά τήν ἐποχή τῶν περιστατικῶν πού ἀφοροῦν τήν προκειμένη ὑπόθεση ἐργαζόταν στήν Ὑπηρεσία Ἐπισήμων Ἐκδόσεων στό Λουξεμβοῦργο.

Τό Σάββατο 21 Φεβρουαρίου 1976 στίς 8.40 πμ. περίπου τοῦ συνέβη ἀτύχημα σ' ἕνα ταχυδρομικό κατάστημα τοῦ Λουξεμβούργου. Ἰσχυρίζεται ὅτι καθώς διήρχετο τήν εἴσοδο τοῦ ταχυδρομείου ἐπί τῆς ὁδοῦ rue du Commerce, ὁ αὐτόματος μηχανισμός προεκάλεσε ἀπότομο κλείσιμο τῆς θύρας ἡ ὁποία τόν ἐκτύπησε δυνατά στήν κεφαλή. Ἀνέφερε τό ἀτύχημα στόν ὑπάλληλο τῆς θυρίδας καί μεταφέρθηκε ἀμέσως στήν κλινική Sacré-Coeur. Ἐκεῖ διαπιστώθηκε ὅτι εἶχε ἕνα τραῦμα ὄπισθεν τοῦ ἀριστεροῦ ὠτός καί μώλωπες στό δεξιό κρόταφο. Ἀφοῦ ἔγινε ἡ κατάλληλη συρραφή τοῦ τραύματος τοῦ ὠτός καί μετά ἀπό ἀκτινολογική ἐξέταση τοῦ κρανίου του, ἡ ὁποία δέν ἔδειξε διάσειση, ἐπέστρεψε στήν οἰκία του μέ τή σύσταση νά μήν ἐργασθεῖ ἐπί δέκα ἡμέρες.

Μετά τήν ἐπιστροφή στήν οἰκία του παραπονέθηκε γιά ἰσχυρή κεφαλαλγία συνοδευομένη ἀπό ὑπνηλία καί αἴσθημα ἰλίγγου καθώς καί γενικότερα συμπτώματα ἀδιαθεσίας. Τοῦ παρασχέθηκε περαιτέρω ἰατρική περίθαλψη. Ἐξετάσθηκε κατόπιν ἀπό πολλούς ἰατρούς. Δέν κρίνεται ἀναγκαῖο νά ἀναφερθοῦν ὅλες αὐτές οἱ ἐξετάσεις. Οἱ σημαντικότερες δύνανται νά συνοψισθοῦν ὡς ἑξῆς:

Ἐξετάσθηκε στήν κλινική Sainte-Thérèse στό Λουξεμβοῦργο, τέλη Φεβρουαρίου ἤ ἀρχές Μαρτίου 1976, ὅπου καί ἔμεινε ἐπί μία ἑβδομάδα. Μετά ἀπό ἠλεκτροεγκεφαλογράφημα οἱ ἰατροί του διαπίστωσαν ἀρρυθμία τῶν παλμῶν τοῦ ἐγκεφάλου ὀφειλόμενη στήν ἐλαφρά διάσειση («une dis-rythmie asymétrique imputable à la légère commotion»). Μετά τήν ἔξοδό του ἀπό τήν κλινική ἔμεινε γιά ἀνάρρωση ἐννέα ἡμέρες.

1 — Μετάφραση ἀπό τά ἀγγλικά.

Ἐπέστρεψε στό Λουξεμβοῦργο καί τήν ἐργασία του στίς 10 Μαρτίου 1976, ἔκρινε ὅμως ἀναγκαῖο νά μήν ἐργάζεται κατά διαστήματα λόγω ἀσθένειας.

Τρεῖς περίπου μῆνες ἀργότερα ὑποβλήθηκε σέ νέες ἰατρικές ἐξετάσεις στό Μιλάνο ὑπό τήν ἐπίβλεψη τοῦ ἰατροῦ Franco Luckenbach. Αὐτός σύνταξε πλήρη ἔκθεση μέ ἡμερομηνία 1η Ὀκτωβρίου 1976. Δέ διαπιστώνει οὔτε βλάβη, οὔτε ἐπιληπτική τάση, ἀναφέρει ὅμως ὅτι ὁ Morbelli εἶχε καταθλιπτικές τάσεις. Συνεπέρανε ὅτι ἡ κατάσταση τῆς ὑγείας τοῦ προσφεύγοντος σταθεροποιήθηκε καί ὑπολόγισε τή μόνιμη ἀναπηρία του σέ 10 %.

Τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1977 ὁ Morbelli ὑποβλήθηκε σέ τρίτη σημαντική ἐξέταση, τή φορά αὐτή στό Λουξεμβοῦργο ἀπό τριμελή ἐπιτροπή ἀποτελουμένη ἀπό τούς ἰατρούς Glaesener, Stumper, καί Hein. Ὁ ἰατρός Glaesener ὑπέβαλε ἔκθεση περί αὐτῆς τῆς ἐξετάσεως μέ ἡμερομηνία 28 Ἀπριλίου. Στήν ἐν λόγω ἔκθεση διαπιστώνεται ὅτι ὁ προσφεύγων ἐμφάνιζε ἕνα μετατραυματικό ὑποκειμενικό σύνδρομο, συνοδευόμενο ἀπό βλάβη τῶν κεντρικῶν δομῶν τοῦ ἔσω ὠτός τοῦ κρανιακοῦ στελέχους. Ἡ ἔκθεση αὐτή ἐπίσης ὑπολόγιζε τή μόνιμη ἀναπηρία τοῦ προσφεύγοντος σέ 10 %. Ἡ Ἐπιτροπή ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ ἔκθεση αὐτή εἶχε συνταχθεῖ σύμφωνα πρός τά κριτήρια ὑπολογισμοῦ πού χρησιμοποιοῦνται βάσει τοῦ δικαίου τοῦ Λουξεμβούργου, ἐπειδή ὁ προσφεύγων εἶχε ἀσκήσει, τήν ἐποχή ἐκείνη, πολιτική ἀγωγή κατά τοῦ ταχυδρομείου.

Στίς 12 Μαΐου 1978 ἐξετάσθηκε, μετά ἀπό αἴτηση τῆς Ἐπιτροπῆς στό κτίριο Jean Monnet, στό Λουξεμβοῦργο, ἀπό τόν ἰατρό-σύμβουλο τῶν ἀσφαλιστῶν τῆς Ἐπιτροπῆς. Στίς 4 Ἰουλίου οἱ ἀσφαλιστές πληροφόρησαν τήν Ἐπιτροπή ὅτι ὁ ἰατρός-σύμβουλός τους ὑπολόγισε τή μόνιμη μερική ἀναπηρία τοῦ Morbelli σέ 3 %. Στίς 16 Ἰουλίου, ἡ Ἐπιτροπή τοῦ ἀνακοίνωσε ὅτι βάσει τῆς ἐκτιμήσεως αὐτῆς δικαιοῦνταν ἀποζημιώσεως 95 064 BFR. Ὁ προσφεύγων ἀρνήθηκε τόν ὑπολογισμό αὐτό καί κατά συνέπεια ἡ ὑπόθεσή του παραπέμφθηκε στόν ἰατρό Semiller, προϊστάμενο τῆς ἰατρικῆς ὑπηρεσίας τῆς Ἐπιτροπῆς. Ὁ τελευταῖος μέ τή σειρά του, παρέπεμψε τήν ὑπόθεση σέ τρεῖς εἰδικούς (ἕναν ὀφθαλμίατρο, ἕνα νευροχειρουργό καί ἕναν ὠτορινολαρυγγολόγο, οἱ ὁποῖοι καί τόν ἐξέτασαν. Μετά τήν ὑποβολή τῶν γνωματεύσεών τους, ὁ ἰατρός Semiller κατέληξε, στίς 10 Νοεμβρίου 1978, στό πόρισμα ὅτι ὁ καθορισμός τῆς ἀναπηρίας σέ 3 % ἦταν ὀρθός. Καθόρισε ὅμως ὡς χρόνο κατά τόν ὁποῖο σταθεροποιήθηκε ἡ κατάσταση τῆς ὑγείας τοῦ προσφεύγοντος, τό Σεπτέμβριο τοῦ 1978. Στίς 16 Νοεμβρίου 1978, ἡ Ἐπιτροπή πρότεινε ἐκ νέου στόν Morbelli 95 064 BFR.

Ὁ προσφεύγων δέν ἀποδέχθηκε τήν πρόταση αὐτή καί ἄσκησε τό δικαίωμα πού εἶχε, νά προσφύγει ἐνώπιον τῆς ὑγειονομικῆς ἐπιτροπῆς. Πρίν ἀπό τή σύγκληση τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς ὁ Morbelli ὑποβλήθηκε σέ νέα σημαντική ἐξέταση, τή φορά αὐτή στήν κλινική Mondino τῆς Παβίας. Κατά τήν ἔξοδό του στίς 15 Ἰουνίου 1979, ἡ κλινική αὐτή σύνταξε λεπτομερέστατη γνωμάτευση, ἡ ὁποία δέν ἐξηγεῖ τήν ἔκταση τῆς ἀναπηρίας του μέ μαθηματικούς ὅρους, ἀλλά καταλήγει σέ μία σύντομη διάγνωση: μετατραυματική ἡμικρανία («cefalea cronica posttraumatica»).

Δώδεκα ἡμέρες ἀργότερα, ὁ Morbelli ἐμφανίσθηκε ἐνώπιον τῆς ὑγειονομικῆς ἐπιτροπῆς. Τήν ἀποτελοῦσαν τρία μέλη: ὁ ἰατρός Elens, τραυματιολόγος, διορισμένος ἀπό τήν Ἐπιτροπή, ὁ ἰατρός Glaesener (ὁ ὁποῖος εἶχε μετάσχει στήν ἐξέταση τοῦ προσφεύγοντος τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1977), διορισμένος ἀπό τόν Morbelli, καί ὁ ἰατρός

Van Bever, τραυματιολόγος. Στίς 27 Ἰουνίου 1979, οἱ ἐν λόγω ἰατροί ὑπέγραψαν γνωμάτευση στήν ὁποία κατέληγαν ὅτι ἡ μόνιμη μερική ἀναπηρία τοῦ Morbelli, ἐκτιμᾶται σέ 3 % καί ὅτι ἡ κατάσταση τῆς ὑγείας του σταθεροποιήθηκε στίς 25 Φεβρουαρίου 1978. Μέ ἐπιστολή πού ἔφερε ἡμερομηνία 11 Σεπτεμβρίου 1979, ἡ Ἐπιτροπή κοινοποίησε στόν προσφεύγοντα τά πορίσματα τῆς ὑγειονομικῆς ἐπιτροπῆς καί τοῦ πρότεινε καί πάλι τό ποσό τῶν 95 064 BFR τό ὁποῖο ὁ τελευταῖος ἀρνήθηκε.

Στίς 11 Δεκεμβρίου 1979, ὁ Morbelli ὑπέβαλε ἔνσταση σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 90 τοῦ κανονισμοῦ ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως, ἡ ὁποία ἀποτέλεσε καί τήν ἀφετηρία τῆς παρούσας προσφυγῆς. Ζητοῦσε μεταξύ ἄλλων τόν καθορισμό τῆς μόνιμης μερικῆς ἀναπηρίας του σέ 15 % καί ἐπικουρικῶς τή σύσταση νέας ὑγειονομικῆς ἐπιτροπῆς γιά τόν προσδιορισμό τοῦ βαθμοῦ ἀναπηρίας του.

Στά μέσα Φεβρουαρίου 1980, ἐξετάσθηκε ἀπό τόν καθηγητή Zanalda στό Τορίνο. Ὁ καθηγητής Zanalda σύνταξε λεπτομερή γνωμάτευση, ἡ ὁποία περιεῖχε πλήρη ἀναφορά τῶν ἐξετάσεων τοῦ προσφεύγοντος ἀπό τόν ἰατρό Luckenbach, τόν ἰατρό Glaesener (τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1977) καί τήν ὁμάδα ἰατρῶν τῆς Παβίας καί ἀναφορά τῆς ἀποφάσεως τῆς ὑγειονομικῆς ἐπιτροπῆς. Ἡ γνωμάτευση αὐτή ἔδινε ἰδιαίτερη ἔμφαση στήν ψυχική κατάσταση τοῦ προσφεύγοντος. Ἰδίως ἀνέφερε ὅτι ἡ νευρική κατάσταση τοῦ Morbelli ἦταν ἀνώμαλη, ὅτι ἡ ψυχοθεραπεία στήν ὁποία ὑποβλήθηκε εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα μεταξύ ἄλλων νά ὀξύνει τήν τάση αὐτοκαταστροφῆς καί ὅτι ἡ χρήση ἀναλγητικῶν στίς ποσότητες καί στή χρονική περίοδο κατά τήν ὁποία τά χρησιμοποιοῦσε ὁ Morbelli, ἀποτέλεσαν παράγοντα ἐπιδεινώσεως τῆς ὑγείας του. Ὁ καθηγητής Zanalda παρατήρησε πάντως ὅτι δέν ὑπῆρχε καμία ἔνδειξη πού νά ἀφήνει τήν ὑπόνοια ὅτι ὁ Morbelli ὑπέφερε ἀπό τίς ἀνωμαλίες αὐτές καί πρίν ἀπό τό ἀτύχημα, ἐκτός ἀπό τό γεγονός ὅτι στό ἱστορικό του ἀναφερόταν ὅτι ὑπέφερε ἀπό κεφαλαλγίες, κατέληγε δέ ὅτι ἡ μόνιμη μερική ἀναπηρία τοῦ Morbelli πρέπει νά ἐκτιμηθεῖ σέ 15 % τουλάχιστον. Τό ποσοστό αὐτό λαμβάνει ὑπόψη τόσο τή σωματική του βλάβη ὅσο καί τήν ὑποχονδριακή κατάστασή του.

Στίς 4 Μαρτίου 1980 ὁ Morbelli ὑπέβαλε ἕνα συμπλήρωμα στήν ἔνστασή του στό ὁποῖο περιλάμβανε καί τή γνωμάτευση τοῦ καθηγητῆ Zanalda. Ἡ Ἐπιτροπή ἀπέρριψε ρητά τήν ἔνσταση στίς 30 Μαΐου 1980. Στίς 7 Ἰουλίου 1980 πρωτοκολλήθηκε στό Δικαστήριο ἡ προσφυγή τοῦ Morbelli.

Ἡ Ἐπιτροπή ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ προσφυγή αὐτή εἶναι ἀπαράδεκτη, διότι ζητώντας τήν ἀκύρωση τῆς σιωπηρῆς ἀπορρίψεως τῆς ἐνστάσεώς του στίς 12 Ἀπριλίου 1980 (ἐπικουρικῶς δέ τήν ἀκύρωση τῆς ρητῆς ἀπορρίψεως τῆς ἐνστάσεώς του στίς 30 Μαΐου 1980) ὁ προσφεύγων ἀποβλέπει σέ ἐπανεξέταση τῆς ἐπιβεβαιώσεως μιᾶς προγενέστερης ἀποφάσεως, πράγμα τό ὁποῖο δέ δικαιοῦται νά πράξει. Γιά νά στηρίξει τόν ἰσχυρισμό της αὐτό ἡ Ἐπιτροπή ἀναφέρει μιά σειρά ἀποφάσεων.

Δέ νομίζω ὅτι οἱ ἀποφάσεις αὐτές δύνανται νά στηρίξουν τήν ἄποψη τῆς Ἐπιτροπῆς. Ἔχει γίνει δεκτό ὅτι ὁ προσφεύγων, ὁ ὁποῖος παρέλειψε νά προσβάλει ἀπόφαση μέσα στήν προθεσμία πού ὁρίζεται στά ἄρθρα 90 καί 91 τοῦ κανονισμοῦ ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως, δέ δύναται νά προσβάλει μεταγενέστερη ἀνακοίνωση ἡ ὁποία ἁπλῶς καί μόνο ἐπιβεβαιώνει προγενέστερη ἀπόφαση. Ἡ ἀρχή αὐτή διατυπώθηκε στήν περίληψη τῆς ὑποθέσεως 24/69 *Theo Nebe* κατά *Ἐπιτροπῆς* (1970) 1, ECR 145: «Ἡ ρητή ἀπόρριψη μιᾶς αἰτήσεως ἤ ἐνστάσεως μετά τήν ἐκπνοή τῆς προθεσμίας γιά τήν ἄσκηση προσφυγῆς βάσει τῆς σιωπηρῆς ἀπορρίψεως, ἡ ὁποία δέν περιλαμβάνει νέα στοιχεῖα σχετικά μέ τή νομική καί πραγμα-

τική κατάσταση πού ὑπῆρχε κατά τό χρόνο τῆς σιωπηρῆς ἀπορρίψεως, εἶναι πράξη πού περιορίζεται ἀποκλειστικά σέ ἐπιβεβαίωση προηγουμένης καί δέ δύναται νά προξενήσει βλάβη».

Στίς περισσότερες ἀπό τίς ὑποθέσεις πού ἀνέφερε ἡ Ἐπιτροπή, τό Δικαστήριο κρίνοντας τήν προσφυγή ἀπαράδεκτη, ἀναφέρθηκε σέ προγενέστερη ἀπόφαση τήν ὁποία ὁ προσφεύγων παρέλειψε νά προσβάλει ἐγκαίρως (βλ. συνεκδικασθεῖσες ὑποθέσεις 50, 51, 53, 54 καί 57/64 *Ralph Loebisch καί λοιποί* κατά *Συμβουλίου* (1965) 2 ECR 825, σ. 831, ὑπόθεση 24/69 *Theo Nebe* κατά *Ἐπιτροπῆς*, σ. 151, ὑπόθεση 58/69 *Raymond Elz* κατά *Ἐπιτροπῆς* (1970) 1 ECR 507, σ. 511, ὑπόθεση 79/70 *Helmut Müllers* κατά *Οἰκονομικῆς καί Κοινωνικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ΕΟΚ καί τῆς ΕΚΑΕ* (1971) 2 ECR 689, σ. 698, ὑπόθεση 33/72 *Monique Gunnella* κατά *Ἐπιτροπῆς* (1973) 1 ECR 475, σ. 481, ὑπόθεση 56/71 *Godelieve Goeth Van Schueren* κατά *Ἐπιτροπῆς* (1973) 1 ECR 181, σ. 186, ὑπόθεση 1/76 *Ute Wack* κατά *Ἐπιτροπῆς* (1976) ECR 1017, σ. 1023 καί ὑποθέσεις 33 καί 75/79, *Richard Kuhner* κατά *Ἐπιτροπῆς* (1980) ECR 1677, σ. 1683.

Κανένας ἀπό τούς λόγους αὐτούς δέν ἐφαρμόζεται στήν προκειμένη περίπτωση. Ἡ ἐπιστολή πού ἀνακοίνωσε στόν Morbelli τά πορίσματα τῆς ὑγειονομικῆς ἐπιτροπῆς φέρει ἡμερομηνία 11 Σεπτεμβρίου 1979. Κατά συνέπεια ἡ ἔνστασή του, πού κατατέθηκε στίς 12 Δεκεμβρίου, ὑποβλήθηκε ἐντός τῆς προθεσμίας τοῦ ἄρθρου 90 τοῦ κανονισμοῦ ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως. Ἐφόσον δέ δόθηκε ἀπάντηση στήν ἔνσταση αὐτή μέσα στούς τέσσερις ἑπόμενους μῆνες λογίζεται ὅτι ἀπορρίφθηκε σιωπηρά στίς 12 Ἀπριλίου 1980, κατά τό τελευταῖο ἐδάφιο τοῦ ἄρθρου 90 παράγραφος 2. Δυνάμει τοῦ ἄρθρου 91 παράγραφος 3, ὁ Morbelli εἶχε τό δικαίωμα νά ἀσκήσει προσφυγή ὁποτεδήποτε πρό τῆς 13ης Ἰουλίου 1980. Ἡ προσφυγή του ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου ἀσκήθηκε στίς 2 Ἰουλίου 1980.

Ἡ προσφυγή τοῦ Morbelli στρέφεται ρητά κατά τῆς ἀνακοινώσεως τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς 30ῆς Μαΐου 1980 καί ὄχι κατά τῆς σιωπηρῆς ἀπορρίψεως τῆς ἐνστάσεώς του στίς 12 Ἀπριλίου 1980. Βρίσκεται ὅμως ἀκόμη, μέσα στά ὅρια τῆς προθεσμίας καί τό περιεχόμενο τῆς ἐνστάσεώς του εἶναι σαφές.

Οἱ ὑπόλοιπες ἀποφάσεις τίς ὁποῖες ἐπικαλεῖται ἡ Ἐπιτροπή δέ νομίζω ὅτι δύνανται νά στηρίξουν τήν ἄποψή της.

Κατά τή γνώμη μου ἡ παρούσα προσφυγή εἶναι παραδεκτή καί πρέπει νά ἐξετασθεῖ κατ' οὐσία.

Ὡς πρός τήν οὐσία τῆς προσφυγῆς ὁ προσφεύγων ἰσχυρίζεται κατ' ἀρχάς ὅτι ἡ ὑγειονομική ἐπιτροπή δέν εἶχε συγκροτηθεῖ κανονικά καί ἑπομένως κάθε ἀπόφαση πού στηρίζεται στά πορίσματα τῆς ἐπιτροπῆς εἶναι ἀνίσχυρη. Ὁ ἰσχυρισμός αὐτός προβλήθηκε μόνο μετά ἀπό ἐρωτήσεις πού ὑπέβαλε τό Δικαστήριο.

Ἡ σύνθεση τῆς ὑγειονομικῆς ἐπιτροπῆς διέπεται ἀπό τούς κανόνες πού θεσπίσθηκαν δυνάμει τοῦ ἄρθρου 78 τοῦ κανονισμοῦ ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως. Τό ἄρθρο 23 παράγραφος 1 αὐτῶν τῶν διατάξεων ὁρίζει, ἐν μέρει, τά ἑξῆς:

«Ἡ ὑγειονομική ἐπιτροπή ἀποτελεῖται ἀπό τρεῖς ἰατρούς:

— ἕνα διορισμένο ἀπό τήν ἀρμόδια γιά τούς διορισμούς ἀρχή·

— ἕνα διορισμένο ἀπό τόν ἐνδιαφερόμενο ὑπάλληλο ἤ τούς δικαιοδόχους του·

— ἕνα διορισμένο μέ κοινή συμφωνία τῶν δύο πρώτων ἰατρῶν.»

Δέν τίθεται ζήτημα γιά τό ὅτι τό ἕνα μέλος τῆς ὑγειονομικῆς ἐπιτροπῆς (ὁ ἰατρός Elens) διορίσθηκε ἀπό τήν Ἐπιτροπή καί τό δεύτερο (ὁ ἰατρός Glaesener) διορίσθηκε ἀπό τόν Morbelli. Ὁ διορισμός τοῦ τρίτου μέλους (τοῦ ἰατροῦ Van Bever) τίθεται τώρα ὑπό συζήτηση.

Τό ἐπιχείρημα αὐτό στηρίζεται σέ μία φράση ἐπιστολῆς τοῦ ἰατροῦ Glaesener πρός τό δικηγόρο τοῦ Morbelli πού φέρει ἡμερομηνία 26 Ἰανουαρίου 1981 καί ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Σᾶς γνωρίζω ὅτι δέν ἐπέλεξα τόν ἰατρό Van Bever, δεδομένου ὅτι δέν τό γνωρίζω, μοῦ τόν πρότεινε ὅμως ὁ ἰατρός J. F. Elens. Δέ θεώρησα δύσκολο νά συμφωνήσω μέ τό διορισμό τοῦ ἰατροῦ Van Bever ὡς πραγματογνώμονα στήν ὑπόθεση πού ἀναφέρθηκε παραπάνω.»

Ὑποστηρίχθηκε ὅτι ὁ ἰατρός Glaesener ἁπλῶς συναίνεσε στό διορισμό τοῦ ἰατροῦ Van Bever καί ὅτι αὐτό δέν ἀρκεῖ γιά νά ἀποτελέσει διορισμό μέ κοινή συμφωνία. Θεωρῶ ὅτι τό ἐπιχείρημα δέ δύναται νά ὑποστηριχθεῖ, τελικῶς ὅμως ὁ δικηγόρος τοῦ Morbelli παραδέχθηκε ὅτι ὁ ἰατρός Glaesener συμφώνησε γιά τό διορισμό.

Ὁ ἰσχυρισμός αὐτός εἶναι κατά τή γνώμη μου ἀβάσιμος.

Ἕνα δεύτερο ἐπιχείρημα προβλήθηκε ἐκ μέρους τοῦ Morbelli σέ μία προσπάθεια νά προσβάλει τή συγκρότηση τῆς ὑγειονομικῆς ἐπιτροπῆς. Ὑποστηρίχθηκε ὅτι ὁ ἰατρός Van Bever διορίζεται συχνά πραγματογνώμων ἀπό τήν ἑταιρεία ἡ ὁποία ἀσφαλίζει τούς ὑπαλλήλους κατά τῶν κινδύνων ἀτυχήματος. Ἐντούτοις, ἡ Ἐπιτροπή εἶχε πληροφορήσει τό Δικαστήριο ὅτι ἄν καί ὁ ἰατρός Van Bever εἶναι ἰατρός-σύμβουλος μιᾶς μεγάλης γαλλικῆς ἀσφαλιστικῆς ἑταιρείας, δέν ἔχει καμία σχέση μέ τήν ἐνδιαφερόμενη στήν παρούσα ὑπόθεση ἑταιρεία. Δέν ὑπάρχει τίποτα πού νά ἐπιτρέπει τή σκέψη ὅτι ἡ διαβεβαίωση αὐτή εἶναι ἀνακριβής ἤ ὅτι ὁ ἰατρός Van Bever συμπεριφέρθηκε κατά τρόπο μεροληπτικό.

Διατυπώθηκαν ἐπίσης ὁρισμένες ἐπικρίσεις ὡς πρός τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο ἡ ὑγειονομική ἐπιτροπή ἐκτέλεσε τά καθήκοντά της. Λέχθηκε ὅτι ἡ ἐξέταση πού ἔκανε δέν ἦταν ἐμπεριστατωμένη, ὅτι κανένα ἀπό τά μέλη της δέν κατανόησε σωστά ὁρισμένες ἀπό τίς ἰατρικές ἐκθέσεις πού ἦταν συντεταγμένες στά ἰταλικά καί ὅτι ὁρισμένες ἐξετάσεις πραγματοποιήθηκαν ἀπό τό βοηθητικό ἰατρικό προσωπικό. Λέχθηκε ἐπίσης ὅτι τό πόρισμα τῆς ἐπιτροπῆς ἐρχόταν σέ ἀντίθεση μέ τίς ἐκτιμήσεις ἄλλων ἰατρῶν.

Κατά τή γνώμη μου, τό Δικαστήριο ἔχει ἤδη ἀποφανθεῖ μέ σαφήνεια ὅτι ὅταν ἔχει ἀνατεθεῖ σέ μία ὑγειονομική ἐπιτροπή νά προβεῖ σέ μία ἐκτίμηση, τό Δικαστήριο δέν ἐπεμβαίνει κανονικά σ' αὐτό πού κατ' οὐσία συνιστᾶ ἰατρική ἀπόφαση, ἐφόσον ἡ ἐπιτροπή ἔχει συγκροτηθεῖ κανονικῶς καί ἔχει χωρήσει στήν ἐπίλυση τοῦ οὐσιαστικοῦ προβλήματος πού εἶχε ἐνώπιόν της κατά τρόπο σύμφωνο μέ τούς ὑπάρχοντες κανόνες καί ἀμερόληπτο. Νομίζω ὅτι τό Δικαστήριο δύναται νά ἐπέμβει μόνο ἄν ἡ ἐπιτροπή δέν ἔχει συγκροτηθεῖ κανονικά ἤ ἄν δέν ἀκολουθήθηκαν οἱ ἐπιτακτικοί κανόνες. Τό Δικαστήριο δύναται ἐπίσης νά ἐπέμβει ὅταν φαίνεται σαφῶς ὅτι ἡ ἀπόφαση τῆς ἐπιτροπῆς στηρίχθηκε ἐπί ἐσφαλμένης βάσεως — εἴτε διότι δέ λήφθηκαν ὑπόψη οὐσιώδη στοιχεῖα εἴτε διότι λήφθηκαν ὑπόψη στοιχεῖα ἄσχετα πρός τήν ὑπόθεση.

Ἀπό τά στοιχεῖα πού διαθέτει τό Δικαστήριο, δέ μοῦ φαίνεται νά προκύπτει ὅτι κάποια ἀπό τίς ἐπικρίσεις πού ἀναφέρθηκαν παραπάνω δύναται νά δικαιολογήσει ἀπόφαση τοῦ Δικαστηρίου ὅτι ὑπάρχει πλάνη περί τό δίκαιο. Ἡ ὑγειονομική ἐπιτροπή ἔχει προφανῶς δικαίωμα νά χρησιμοποιεῖ βοηθητικό ἰατρικό προσωπικό ἄν τό κρίνει σκόπιμο. Ἡ διάρκεια τῆς διασκέψεως τῆς ἐπιτροπῆς ἀποτελεῖ ζήτημα ἰατρικῆς κρίσεως καί ὄχι νομικῆς. Δέν εἶμαι πεπεισμένος γιά τό ὅτι πράγματι ἀποδείχθηκε ὅτι ἡ ἐπιτροπή δέν κατανόησε τίς ἰταλικές ἰατρικές γνωματεύσεις ἤ ὅτι τό

γεγονός ὅτι δέ μελετήθηκαν ἀπό μετάφραση, ὑπονομεύει τό κύρος τῆς ἀποφάσεως τῆς ἐπιτροπῆς. Τό γεγονός ὅτι ἡ ἐν λόγω ἐπιτροπή διαφωνεῖ μέ τά πορίσματα στά ὁποῖα κατέληξαν ἄλλοι ἰατροί εἴτε πρίν εἴτε μετά ἀπό τήν ἀπόφαση τῆς ἐπιτροπῆς δέ σημαίνει ὅτι ἡ ἐπιτροπή ἔσφαλε, ἔτσι ὥστε νά μπορεῖ νά ἐπέμβει στήν περίπτωση αὐτή τό Δικαστήριο.

Τό κύριο ζήτημα τό ὁποῖο πρέπει νομίζω νά ἐπιλυθεῖ στήν προκειμένη περίπτωση εἶναι ὁ ἰσχυρισμός ὅτι οἱ δύο ἄλλοι ἰατροί παρέπεισαν τόν ἰατρό Glaesener νά ὑπογράψει, διότι κατά τή γνώμη τους οἱ ψυχολογικές συνέπειες δέν ἔπρεπε νά ληφθοῦν ὑπόψη. Ἄν αὐτό ἀληθεύει, σημαίνει ὅτι ὄχι μόνο ὁ ἰατρός Glaesener, ἀλλά ἐπίσης καί τά ἄλλα μέλη τῆς ἐπιτροπῆς στηρίχθηκαν ἐπί ἐσφαλμένης βάσεως καί ἡ ὑπόθεση θά πρέπει νά ἐξετασθεῖ ἀπό ἄλλη ἐπιτροπή. Ὁ πίνακας πού ἐπισυνάπτεται στόν κανονισμό ἀσφαλίσεως τῶν ὑπαλλήλων τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητας κατά τῶν κινδύνων ἀτυχήματος καί ἐπαγγελματικῆς ἀσθένειας προβλέπει ἀποζημίωση 100 % γιά ἀνίατη πνευματική νόσο καί προσθέτει ὅτι σέ περίπτωση μόνιμης μερικῆς ἀναπηρίας, μή προβλεπομένης ἀνωτέρω, ὁ βαθμός ἀναπηρίας καθορίζεται κατ' ἀναλογία πρός τόν προηγούμενο πίνακα. Τό Δικαστήριο ἔχει ἤδη ἀποφανθεῖ στήν ὑπόθεση 152/77 *Miss B.* κατά *Ἐπιτροπῆς* (1979) ECR 2819, σ. 2834-5, ὅτι μία διανοητική ἀναπηρία μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ὅτι ἐμπίπτει στήν ἔννοια τῆς ἀναπηρίας ἔστω κι ἄν ἀφορᾶ μόνο τό συγκινησιακό πεδίο. Ὁ ἐκπρόσωπος τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπίσης δέχθηκε ὅτι αὐτή εἶναι ἡ ὀρθή προσέγγιση τοῦ θέματος.

Ἡ ὑγειονομική ἐπιτροπή ἀναφέρει στό πόρισμά της ὅτι ἔλαβε ὑπόψη της τήν ὅλη κατάσταση τῆς ὑγείας τοῦ Morbelli, στά δέ συμπεράσματά της φαίνεται νά περιλαμβάνει καί ἐκτίμηση τῆς ψυχικῆς βλάβης, ἐφόσον δέ γνωρίζουμε καμία καθαρά σωματική βλάβη μόνιμης φύσεως πού νά προκύπτει ἀπό τό ἀτύχημα.

Φαίνεται νά ἀπομένει ἕνας δευτερεύων ἰσχυρισμός, ὅτι δηλαδή, ἐφόσον ὁ ἰατρός Glaesener πείσθηκε ἀπό τούς δύο ἄλλους ἰατρούς νά ἀλλάξει γνώμη, τό τελικό συμπέρασμα ἐμπεριέχει ἐλάττωμα. Ἐφόσον ἡ ἄποψη τῆς πλειοψηφίας τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς εἶναι ὀρθή δέ νομίζω ὅτι ὑπάρχει λόγος ἀκυρώσεως τῆς ἀποφάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς.

Γιά τούς λόγους αὐτούς σχημάτισα τή γνώμη ὅτι δέν πρέπει νά τεθοῦν ὑπό ἀμφισβήτηση τά πορίσματα τῆς ὑγειονομικῆς ἐπιτροπῆς.

Ὁ δικηγόρος τοῦ Morbelli ἐπισύρει τήν προσοχή τοῦ Δικαστηρίου στό γεγονός ὅτι ὁ ἰατρός Semiller θεώρησε, τό Σεπτέμβριο τοῦ 1978, ὅτι ἡ κατάσταση τοῦ προσφεύγοντος σταθεροποιήθηκε, ἐνῶ ἡ ὑγειονομική ἐπιτροπή καθορίζει τό Φεβρουάριο τοῦ ἰδίου χρόνου. Ἡ διαφορά πάντως, δέν ἔχει καμία σημασία γιά τόν ὑπολογισμό τοῦ ποσοῦ πού ὀφείλεται στόν Morbelli, σύμφωνα πρός τούς κανόνες περί ἀσφαλίσεως τῶν ὑπαλλήλων. Δύναται ὅμως νά ἔχει σημασία γιά νά καθοριστεῖ ἄν ὁ προσφεύγων δικαιοῦται δεδουλευμένους τόκους ὑπερημερίας ἐπί τοῦ κεφαλαίου πού τοῦ ὀφείλεται, σύμφωνα μέ αὐτές τίς διατάξεις, ἡ ἀποζημίωση πού νά καλύπτει τήν ὑποτίμηση τοῦ νομίσματος κατά τούς μῆνες αὐτούς.

Ἡ ἀρχή πού διέπει τήν ἐπιδίκαση τόκων σέ ὑποθέσεις ὅπως ἡ παρούσα, τέθηκε ἀπό τό Δικαστήριο στήν ὑπόθεση 101/74 *Kurrer* κατά *Συμβουλίου* (1976) ECR 259 ἕως 269:

«Όταν δέν ὑπάρχει στόν κανονισμό περί τῆς ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως τῶν ὑπαλλήλων ἤ στή σύμβαση ἀσφαλίσεως, διάταξη πού νά προβλέπει ρητά τήν καταβολή τόκων, ὁ προσφεύγων φέρει τό βάρος τῆς ἀποδείξεως ὅτι ἡ καθυστέρηση καταβολῆς τῆς ἀποζημιώσεως ὀφείλεται σέ πταῖσμα τῆς Ἐπιτροπῆς, τό ὁποῖο τοῦ προξένησε ζημία.»

Τό χρονικό διάστημα μεταξύ τοῦ ἀτυχήματος καί τῆς ἐκδικάσεως τῆς ὑποθέσεως ἀπό τό Δικαστήριο, εἶναι σημαντικό. Ὅμως τό γεγονός αὐτό, ἄνευ ἑτέρου, δέ δικαιολογεῖ τό συμπέρασμα ὅτι ἡ Ἐπιτροπή ὑπέπεσε σέ πταῖσμα. Σύμφωνα μέ τήν πιό εὐνοϊκή γιά τόν Morbelli ἄποψη, φαίνεται ὅτι μεσολάβησαν λιγότερο ἀπό πέντε μῆνες μεταξύ τοῦ χρονικοῦ σημείου κατά τό ὁποῖο ἡ κατάσταση τῆς ὑγείας τοῦ Morbelli σταθεροποιήθηκε καί τῆς 6ης Ἰουλίου 1978, ὅταν γιά πρώτη φορά τοῦ προτάθηκε ἀποζημίωση 95 064 BFR. Ἡ ἐξέτασή του ἀπό τρεῖς εἰδικούς πού διόρισε ἡ Ἐπιτροπή καί ἡ ἐπανάληψη τῆς πρώτης προτάσεως ἀποζημιώσεως ἀκολούθησε σέ διάστημα λιγότερο ἀπό τέσσερις μῆνες. Ἡ σύγκληση τῆς ὑγειονομικῆς ἐπιτροπῆς καί ἡ ἔκδοση τοῦ πορίσματός της ἔγιναν μέσα στό διάστημα ἑνός ἔτους. Αὐτή ἡ χρονική σειρά πού τηρήθηκε δέ δύναται, ἄνευ ἑτέρου, νά ὁδηγήσει στό συμπέρασμα ὅτι ἡ Ἐπιτροπή ὑπέπεσε σέ πταῖσμα.

Ὁ προσφεύγων ζητᾶ τέλος ἀπό τό Δικαστήριο ἀποζημίωση γιά τή ζημία πού ὑπέστη λόγω τῆς μειώσεως τῆς ἀγοραστικῆς ἀξίας τοῦ βελγικοῦ φράγκου. Προβάλλει τό αἴτημα αὐτό, βάσει τοῦ ἄρθρου 73 τοῦ κανονισμοῦ ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως, τό ὁποῖο προβλέπει ὅτι σέ περίπτωση μόνιμης μερικῆς ἀναπηρίας ὁ ὑπάλληλος δικαιοῦται ἀποζημιώσεως, πού ὑπολογίζεται ἐπί τοῦ βασικοῦ μηνιαίου μισθοῦ πού ἐλάμβανε κατά τούς δώδεκα μῆνες πού προηγήθηκαν τοῦ ἀτυχήματος. Αὐτό μοῦ φαίνεται ἐπιχείρημα πού δέ δύναται νά ὑποστηριχθεῖ, ἐκτός ἄν εἶναι σέ θέση νά ἀποδείξει (πράγμα πού δέν ἔπραξε), ὅτι ἡ Ἐπιτροπή ὑπαιτίως παρέλειψε νά τοῦ προτείνει τήν ἀποζημίωση πού δικαιοῦται, πρίν ἀπό τίς 6 Ἰουλίου 1978. Δέν κρίνω ἀναγκαῖο νά ἀποφανθεῖ τό Δικαστήριο ἐπί τοῦ ζητήματος, ἄν τό γεγονός αὐτό θά μποροῦσε νά στοιχειοθετήσει προσφυγή.

Εἶμαι συνεπῶς τῆς γνώμης ὅτι, ἡ προσφυγή πρέπει νά κριθεῖ παραδεκτή ἀλλά ἀβάσιμη. Κατ' ἀκολουθία, νομίζω ὅτι πρέπει ὁ Morbelli νά καταδικασθεῖ νά φέρει τά δικαστικά του ἔξοδα, συμφώνως πρός τό ἄρθρο 69 παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ διαδικασίας καί ἡ Ἐπιτροπή νά καταδικασθεῖ νά φέρει τά δικαστικά της ἔξοδα σύμφωνα πρός τό ἄρθρο 70 τοῦ ἐν λόγω κανονισμοῦ.